

НАШАТА РАБОТА — НА РАВНИЩЕТО НА НОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ!

1

Речта на др. Тодор Живков пред дейците на културния фронт „Комунистическата идейност — висш принцип на нашата литература и изкуство“ дойде навреме да ни обърне внимание върху някои обезпокоителни явления във възпитанието на нашата младеж, в нашия културен живот, в нашата литература и изкуство. Затова и намери пълно одобрение сред нашата интелигенция и сред целия трудов народ. Тая реч е израз на онова особено внимание, с което нашата Партия се е отнасяла винаги към развитието на художествената култура у нас. Макар и предизвикана от различни вредни явления и прояви в областта на изкуството и литературата тя надхвърля далече задачите само на борба срещу тия явления и прояви. В нея се поставят основни идеологични въпроси, които засягат самата същност на днешната наша литература. Речта на др. Тодор Живков получава п р о г р а м е н характер. Нейната същност е насочена към по-нататъшното развитие на изкуството и литературата по пътя на социалистическия реализъм. И не само на изкуството и литературата — тя дава указания и за развитието на нашето литературознание.

Основният патос в речта на първия секретар на нашата Партия е борбата против буржоазната идеология. Основното положение, което се развива в тая реч — както и в речите на др. Хрущов — е положението, че не може да има мирно съвместно съществуване между нашата, марксистко-ленинската идеология и идеологията на капитализма. Отношението тук е отношение на непримиримост и борба, при която идеите на комунизма трябва да бъдат в настъпление. Ние трябва не само да бдим да не допуснем буржоазно влияние в нашата работа, но и да вземаме винаги почин за борба срещу всичко онова, с което се хвалят представителите на упадъчната западноевропейска литература. За работниците на идеологическия фронт трябва да е ясно, че западноевропейските империалисти използват всички средства и възможности, за да пласират у нас своята зловредна идейна стока. Др. Живков подробно разкри пътищата и каналите, по които се опитва да проникне — и прониква — влиянието на упадъчната буржоазна култура.

Борбата против това влияние е задължение на всички работници в областта на културата. Тя е задължение и на научните сътрудници от Института за литература при БАН.

Работата и задачите на Института за литература са пряко и близко свързани с развитието на българската литература. Наша основна задача е да издигаме на по-високо равнище литературознанието у нас. Нашите

усилия са насочени към това — да поставим на здрави марксистко-ленински основи както теорията и историята на литературата, така и литературната критика. Литературният институт се стреми да осветлява проблемите на литературното развитие и да разкрива неговите закономерности, като се започне от началото на българската литература и се стигне до нашите дни. Но не бива да се забравя, че когато изследваме литературата от миналото, ние целим, освен проучването и осветлението на нейното развитие, да подпомогнем развитието и на съвременната наша литература — литературата на социалистическия реализъм. Литературознанието има своето важно самостоятелно място и родя в естетическото и обществено възпитание на народа.

Прилагайки марксистко-ленинските методи на научно изследване, ние имаме сериозни постижения, представени от десетки томове с историко-литературни, теоретически и литературно-критически трудове. Първият том от Историята на българската литература вече излезе в края на миналата година, а вторият том е готов за обсъждане. Ние имаме вече първата марксистическа история на старата българска литература. С имената на наши сътрудници са излезли много книги за отделни писатели и явления в българската литература или за връзката ѝ с другите литератури, особено със съветската. В института е работено върху основни проблеми на българската литература, като развитието на критическия реализъм, на романтизма, на литературната критика и др. Постигнати са известни решения на важни въпроси, като периодизацията на българската литература, значението и мястото на фолклора в нея и др. Особени усилия са посветени на теоретичната разработка на проблемите на метода и стила, на съотношението между идейността и художествеността и други специфични страни на художественото творчество.

Както в целия наш литературен живот, така и в института изследователската работа получи нов импулс и се намира в подем след XX и XXII конгрес на КПСС и след Априлския и Ноемврийския пленум и VIII конгрес на нашата Партия. На тия исторически конгреси беше разбит окончателно култът към Сталин и Червенков. Започна се решителна борба против остатъците от схематизъм и догматизъм, които пречеха на развитието на литературата и на научното мислене. Даде се възможност за демократизиране на целия обществен живот, за по-свободно и задълбочено разкриване на редица нови проблеми в нашата наука. Творците на художественото слово, както и научните работници в областта на литературата получиха свобода да „да откриват себе си“, както се изразява Антон Страшимиров, т. е. да работят между проблеми и теми, които отговарят на техните влечения, интереси и възможности и да решават въпросите не по предпоставени тези, а както изисква материалът, както им налага обективното развитие на действителността и на литературата. Не случайно след тия конгреси се забелязва буйно развитие на литературата във всички нейни жанрове. Ясно изразен благотворен тласък в развитието си получи и литературознанието.

Цялата тая дейност показва, че Литературният институт започва да играе сериозна роля в нашия литературен живот. И тъкмо това трябва да буди — и буди — у нас чувство на отговорност и ни налага да потърсим какви слабости сме допуснали в нашата научно-изследователска работа.

На първо място нека отбележим, че колкото разнообразна да е дейността на институтските секции, един такъв основен въпрос, като комунистическата партийност не е намерил самостоятелна разработка. А пробле-

мата за партийността като естетическо понятие би следвало да бъде централна. Партийността в литературата би трябвало да се разгледа не само във връзка с проблемата за народността, но и с въпросите за положителния герой, за метода, за стила и др.

В Секцията за съвременна литература все още липсват задълбочени изучавания на основните проблеми на съвременната българска литература, обстойна оценка на новите явления в нея, липсва конкретно изследване на ония жанрови и стилови опити, които се правят в днешната наша литература, както и на опитите за нова композиция в белетристиката и драматургията. А с подобно изследване биха се показали богатите творчески възможности на социалистическия реализъм. Не е направен опит да се проследи в обобщителна статия върху конкретен материал от днешната литература изобразението на положителния герой.

В Секцията за българска литература след Освобождението недостатъчно конкретно и аргументирано е изследван големият въпрос за реализма и неговото отношение към другите художествени методи в историята на българската литература. Особено незадоволително е разработена темата за отношението между реализма и модернизма. Макар да е изяснено principiно отрицателното ни отношение към упадъчните течения, тук има още редица въпроси, които се нуждаят от осветление. Когато се поставят в отделни трудове въпросите за взаимодействието и преливането на художествените методи и стилови направления, се стига до раздуване ролята на някои художествени методи. Необосновано се разширява например сферата на романтизма в българската литература. Недостатъчно са проучени в Секцията за българска литература до Освобождението особеностите на реализма и във възрожденската литература.

Не е нужно да се изреждат всички секции. Нужно е обаче да се подчертае, че през последните години в работите на целия научен колектив е изразен явният и резултатен стремеж да се преодолеят всички прояви на вулгарния социологизъм и догматизма, на схематизма и опростителството. Но въпреки тоя очевиден хубав стремеж, все още тук-таме се срещат рецидиви на тия слабости, все още се допускат фактологизъм, описателност, схематизъм, липса на обобщение и научна концепция.

А когато е въпрос за института като цяло, трябва да се посочи и друга сериозна слабост. В последните години той е свързан много по-близо с работата на Съюза на писателите и с литературния живот. Отделни негови членове участвуват активно в работата на Писателския съюз и в периодичните литературни издания. И все пак като цяло институтът не участвува достатъчно активно в литературния живот, не се намесва във важни литературни събития, не се отзовава с преценки за сериозни явления в развитието на днешната наша литература. Става дума за ония явления, за които се говори в речта на др. Живков.

Както бе изтъкнато, институтът изучава не само развитието на българската литература от миналото, но следи и нейното развитие днес. В институтския колектив влизат литературни теоретици, историци и критици. Ние не можем да останем равнодушни, когато се появяват сериозни смущения в развитието на българската литература, не можем да избегнем от отговорност, когато става въпрос за зловредни явления в нашия литературен живот.

От известно време у нас се заговори усилено за новаторство. Търсят се не само нови теми и нови образи — търсят се и нови средства за израз, нови похвати, нови форми на стила и конструкцията. В това няма, разбира се,

нищо чудно. То е естествено. Не сме ние, марксистите, които ще се обаям срещу новаторските търсения. Напротив — ние сме на страната на истинските новатори, защото целият наш строй е новаторски по своята същина. Нашата Партия винаги е поощрявала новаторството в изкуството и литературата. И в речта си пред дейците на културния фронт др. Живков подчертава: „И сега ние поддържаме истинското новаторство.“

Въпросът за новаторството си остава извънредно важен и справедливо възбужда не само творците на художествена литература, но и представителите на литературознанието. Ние обаче трябва да имаме сигурен критерий за новаторство — критерий научен, марксистко-ленински. Защото истинското новаторство е съпроводено винаги и с лъженоваторство, с подражание на чужди моди и желание за оригиналност. Трябва да умеем да различим зърното от къклицата. Известно е, че днес буржоазната идеология търси прикрити пътища за нахлуване в нашата идейна територия, слага си маските на новото, за да увлече неподготвените идейно. „Декадентизмът — казва Бернар Шоу — може да има свои привърженици само в случай, ако излезе под маската на прогреса.“ Тая маска ние, представителите на литературната история, теория и критика, трябва да умеем да познаваме и да смъкваме. Тъкмо за да дадем път на истински новото.

За онези, които познават литературната история, е ясно, че нашата днешна литература продължава най-хубавите традиции на националната литература от миналото, като ги оплодява с постиженията от съвременните търсения. Една от най-хубавите черти на днешната наша литература е именно това — че тя търси нови начини, нови средства, нови похвати, нови образи, нов стремеж на художествените творби, за да изрази най-добре онова, което възбужда съвременния социалистически човек и което иде от живота. Подчертаваме: от живота, а не от навеи, чужди на нашата социалистическа действителност. Бсгатиет и усложнен живот е, който трябва да импулсира към нови търсения, а не подражанието на съмнителни литературни образци. Новаторските стремежи обхващат художественото произведение като единство на съдържание и форма — те нямат нищо общо с формалистическите словесни опити.

Истинското новаторство се ражда от нуждите на живота като отразяване на нови явления на действителността, продиктувано е от стремежа на твореца да създаде произведение, което да въздейства най-силно и най-сигурно върху днешния човек и да го възпитава в комунистически дух. Никога не бива да забравяме, че на литературата се възлага обществено-възпитателна мисия. И художникът на словото търси най-действените средства, похвати и образи, за да изпълни по-резултатно тая мисия. Истинското новаторство — при което произведението се проникнало от комунистическа партийност — се противопоставя на посредствените, схематичните, лишени от творчески пламък съчинения. Критерият за новаторските търсения, за тайната сила и правилност е въздействието на произведението върху човека. Повишава ли то неговата нравствена енергия, възвисява ли неговия дух като комунист, стимулира ли неговата воля — накъсо казано: обогатява ли неговата комунистическа душевност, новаторството е истинско и постига своята цел. Такова е новаторството на големите представители на социалистическо-реалистичната литература. Интересна мярка за него ни дава Маяковски. „Стихотворението — пише той — трябва да съдържа в себе си пълен политически идеен заряд. Необходимо е тоя заряд да се носи от всичката най-нова техника, като надхвърля миналите стрелчески възможности. Аз лично проверявам своите стихове по две жанрови картини. Ако станат от

гробовете всички поети, те трябва да кажат: такива стихове ние нямахме, не познавахме, не умеехме да пишем. Ако стане от гроба миналото — белите и рестаурацията — те трябва да намерят и унищожат моя стих като напълно вреден за белите.“

Приемем ли тоя истински наш критерий, ние ще видим убедително, че покрай истинското новаторство в днешната ни литература съществуват прояви и на лъженоваторство, резултат на влияние — макар и не винаги осъзнато — на буржоазната упадъчна литература. Такова лъженоваторство представляват ония непонятни писания, в които човекът се рисува откъснат от околната среда или се свлича в сфери, в които се изгубва човешкото, всички ония викове за антистихове, антипоети и пр. безсмислици. На това няма да се спираме. Днес ни интересува друго: нашето неизпълнено задължение. В основата на нашите занимания, на дейността на Литературния институт лежат литературната история и литературната теория. Ние повече от всички познаваме — или би трябвало да познаваме — развитието на литературата и неговите закономерности. Ние знаем по какви пътища и през какви лутания са минали писатели като Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Гео Милев и мн. др. Нам са известни новаторските експерименти от миналото — известно ни е какво от тях е останало и какво е отишумяло във вихъра на времето или се е пукнало като сапунен мехур в течението на литературния живот. Ние знаем и още нещо, много важно: как истинското новаторство в литературата се превръща в литературна традиция, продължавана от следващите творчески поколения. Ето защо сътрудниците в Литературния институт имат задължението да вземат живо участие в разгорялата се дискусия по въпросите за традиция и новаторство.

Новите търсения в българската литература през последните години, които говорят за оживление и подем на литературния живот, обхванаха и литературната критика. Тя се устреми към обнова не само на редица разбирания за литературните проблеми, но и на формата на критическите писания. Тя направи решителни, хубави и резултатни опити да преодолее предимния схематизъм и догматизъм, лесното приемане и повтаряне на готови и остарели формулировки, безстрастното, сиво, шаблонно писане, безличния стил. Тя извърши вече една добра работа — опита се да замени еднообразните като стилистически формуляри и скучни като осведомителни бюлетени „критически“ статии със свежи литературни анализи и обобщения, които търсят естетическата стойност на произведенията, тяхната художествена специфика. Всеки потърси своя личен стил и своя критически жанр. Защото и литературната критика, като художествено творчество, има различни жанрове. Трябва със задоволство и радост да подчертаем, че нашата литературна критика направи сериозни завоевания и в своя подход към художественото творчество, и в своето усъвършенствуване като литературен жанр.

Но тия хубави търсения и постижения са съпроводени със сериозни грешки и недостатъци.

Както е известно, някои критици, увлечени в търсене на нещо непременно ново, започнаха едва ли не да подменят нашия метод и нашия миоглед с неизясненото условно понятие „съвременна сетивност“. Срецу тези опити се поведе борба, но все пак цялостни теоретически изследвания не бяха направени.

Като се говореше за „съвременна сетивност“, обикновено се имаха предвид някои характерни особености на нашата епоха и преди всичко бързото

развитие на точните науки. Вярно е, че са необходими изострени сетива, за да могат да възприемат една действителност, която се измерва с бега на атома и ракетата. Вярно е, че авторът не възприема действителността така, както я възприема шофьорът и така както я е възприемал в миналото [коларът]. Несъмнено техният поглед е различен. Но не бива да се забравя, че по един начин ще възприема действителността един американски авиатор, който пуска бомбата над цветущи градове, а по друг начин ще възприема тази действителност съветският летец.

Модната фраза „съвременна сетивност“ се беше твърде много разпространила. Под нея обикновено се разбираше откъсване от всичко старо. Говореше се за съвременно усещане, а не за съвременно чувствуване. Целият сложен процес за възприемане на действителността се свеждаше само до усещанията. Но дали това е достатъчно? Не е ли по-важно от какъв ъгъл се наблюдава действителността? С понятието „съвременна сетивност“ всъщност се заобикаляше понятието „мироглед“ и всичко свързано с него — дори и емоционалността, вълненията и пр. И най-важното — с понятието „съвременна сетивност“ се подменяше класовият подход към явленията на действителността и литературата. Така неусетно нахлува буржоазното влияние.

Във връзка с това неопределено и ненаучно понятие се заговори и за някаква свързсъвременност и от подобно гледище започнаха да се противопоставят един на друг Вапцаров и Смирненски.

Гърсейки на всяка цена нещо ново, някои поискаха скъсване с литературата на миналото като традиционна, решиха, че всяка епоха си има своя същност и изразна форма, несвързана с миналото, че е нужно да се обяви война на всичко предишно, на всичко, което иде от селото — понеже то скоро цяло да се изравни с града. Тая война се обявяваше в името на съвременността, която не можела да приеме нищо от миналото, като се презумираше, че само младите поколения са носители на духа на съвременността. Такова разбиране на съвременността, която се откъсва не само от всяка наследствена връзка с миналото, но и от основни белези на днешната действителност, може лесно да доведе до формализъм в изкуството и литературата, до откъсване на формата от съдържанието. Говореше се самоцелно за бял стих, за свободен стих, който кой знае защо изразявал най-добре духа на нашата съвременност, предлагаше се замяна на характеристиките на героите с т. н. „душевен поток“ или „поток на съзнанието“ и пр.

Във връзка с тенденциите към жанрово разнообразие и личен стил в литературната критика е и стремежът към есеистично писане, присъщо на мнозина от младите критици. Есеизмът в литературната критика е жанр, свързан най-вече с литературния портрет на писателя или на литературния герой, макар че можем да го срещнем и другаде. Не можем и не трябва да се обявяваме против него. Наличието на есеизъм в съвременната литературна критика разкрива още един път богатството на изразните стилови средства в нея. Но при есеизма сравнително по-лесно може да се изпадне в субективизъм. Известна субективност има във всяка критика — доколкото тя представлява лична оценка на литературните явления. Но тук се касае за субективност, която предава неправилно литературното развитие, която довежда до невярна обрисовка на авторския образ. Субективност, която се получава, когато раздуваме несъществуващи черти от творчеството на писателя, като пренебрегваме същественото — само и само да подчертаем своя личен стил. . . На някои от младите бихме пожелали повече уважение към теорията и към научно-изследователския стил. Някои от тях подценяват научния жанр в критиката.

И още едно пожелание бихме направили — да не се пренебрегва направеното от по-старите поколения литературоведи.

Новите стремежи, дръзновенията на младите поети, художници, критици ние разбираме и се възхищаваме от тях. Но идеята за противопоставяне поколенията едни на други не е наша идея. Решението, което дава поетът Стефан Цанев на отношението между творците-бащи и творците-деца в своята „Балада за талантите“ е антихуманно — то ни е чуждо, противоречи на нашия морал и на нашата философия.

Непрестанният стремеж напред — характерен за нашия социалистически строй — обединява всички поколения в единно творческо цяло.

2

Специално място би трябвало да отделим за сп. „Литературна мисъл“, орган на института. То се наложи като едно от най-авторитетните списания у нас и стана известно в чужбина. В него се печатат статии както теоретически, така и литературно-критически с разнообразна форма — от научното изследване до портрета и от студията до рецензията. То става все по-интересно, не иска да има облик на студено академично издание, което привлича само специалисти и дублира Известията на института. Особено в последните си книжки то е живо, интересно, статиите и рецензиите са добре написани, въведени са нови рубрики, засилена е неговата оперативност и пр.

В „Литературна мисъл“ са помествани литературно-теоретически статии по редица важни въпроси. Също така поместени са литературно-критически статии за такива прояви на научната мисъл, като том I от Историята на българската литература, том I на Краткия литературен енциклопедия и др. В страниците на списанието е водена борба както против догматизма, така и против влиянието на буржоазната идеология.

В поместените главни материали не са забелязани основни теоретически провали. Но и тук слабостите на списанието би трябвало да се търсят предимно по линията на онова, което не е направено, което е пропуснато и което би трябвало да се направи.

Недостатъчно са подхващани в него естетическият аспект на партийността, въпросът за художествената идейност и връзката ѝ с майсторството, художествената значимост на идейността и др.

Списанието не е взело дадостатъчно участие в борбата срещу онези неправилни прояви в нашия литературен живот, на които се спира в своята реч др. Тодор Живков. В него не са се появили статии и рецензии, които критикуват тези прояви. Списанието се е стремело, като разработва специалните въпроси, да укрепва нашите позиции и да критикува буржоазните гледища и схващания. В тези усилия на редакцията са допуснати и отделни неточни формулировки и неправилни мнения (напр. в статията „Бележки за разказа на младите“ и в статията „Път към непознатото“). Очевидно редакционната работа върху поместените материали трябва да бъде по-взискателна. Списанието трябва да вземе мерки и за публикуването на статии, които теоретически осветляват някои от онези проблеми, за които се говорише най-много напоследък в литературния печат и които основателно будеха възражения в различните тълкувания, като напр. проблемата за традицията и новаторството, за „съвременната сетивност“ и др. Списанието

не винаги е реагирало и срещу упадъчните прояви на буржоазната литература на наука, като и срещу неправилните тенденции в художествената литература, които водят до отклонения от социалистическия реализъм. От години сп. „Литературна мисъл“ се кани да организира дискусии — но още не е направило това.

3

Борбата за чистота на нашата идейност в литературознанието, за подпомагане съвременната литература да изпълни ролята и значението си като възпитател на нашия народ е основна задача на Института за литература. Без да се пренебрегват множеството интересни и разнообразни проблеми, свързани със съвременния етап в развитието на нашата литература, вниманието на научните работници от института трябва да бъде насочено към разработването на онези проблеми, които са свързани с цялостната задача на нашия народ за построяването на социализма и комунизма. Трябва да насочваме нашето внимание върху онези въпроси, които са най-близки до съвременността. Борбата срещу буржоазната идеология трябва да се засили. В това отношение са необходими не само публицистични статии или реплики, но и дълбоко теоретически студии. Особено внимание трябва да се обърне на различните маски, с които се прикрива буржоазната идеология за по-успешно проникване в нашата наука. За целта е необходимо редовно да се следят западните буржоазни литературни издания и цялостният тамошен литературен живот, а също така и литературният живот на народнодемократичните страни.

В своята реч др. Живков разгледа проблемите, които имат съществено значение за литературата, специално за правилното развитие на някои основни понятия, които се употребяват от нашето литературознание. Тук е преди всичко въпросът за хуманизма. Има хуманизъм абстрактен и хуманизъм наш, деен, социалистически. Правилното разбиране на нашия, социалистическия хуманизъм е особено важно, тъй като е свързано пряко с чистотата на нашата идеология.

Някои, под влияние на западната литература — без да съзнават това — говорят за любов към човека изобщо, за вечни принципи на хуманизма, за всеобщо човеколюбие и пр. Естествено с такъв вид хуманизъм се цели да се заобиколи нашият, социалистическият, който е най-висш и най-благороден хуманизъм.

Друга особено важна проблема, която засяга в речта си др. Живков, е проблемата за националния облик на социалистическата литература. Някои, недостатъчно марксистически просветени критици побързаха да провъзгласят, че социалистическата литература вече се освобождава от националните традиции и минава към общочовешки. Тия критици и не подозират, че говорят всъщност за някаква космополитична литература и изтръгват нашата литература от нейната естествена почва. Ние искаме да видим в днешната наша литература българския труженик на социализма, а не някакъв човек изобщо, на макар и социалист. Ние очакваме нашата литература да изрази нашите копнежи за комунизъм така, както ние, българите, ги изживяваме.

Секциите трябва да запланират отделни изследвания върху партияността в литературата с оглед на техните конкретни задачи,

а също така и изследвания върху метода на социалистическия реализъм, неговото обогатяване и развитие, неговите стилови и жанрови възможности.

Секцията по съвременна литература въз основа на данни от творчеството на наши съвременни писатели трябва да разработи проблемите, свързани с новите черти на положителния герой, съвременният конфликт, ролята на идеалите при формиране на характерите и пр. Да се направят изследвания, които биха обобчили постиженията на нашите писатели в различните жанрове. Наложително е в тая секция да бъде разгледана проблемата за отношенията между обективното и субективното при оценката на литературните факти и явления. Би трябвало да се изследва и проблемата не само за възпитателната мисия на художествената литература, но и на литературната критика, чийто партиен комунистически патос има също възпитателно значение. Но за да изпълнят не само своето научно-изследователско предназначение, а и мисията на възпитателен фактор, нашите теоретически, историко-литературни и критически трудове е нужно да бъдат проникнати от патоса на комунистическата партийност. Когато пишем, ние трябва да имаме съзнанието, че сме борци за нов свят, за нова култура, за нова литература. Чрез нашите писания ние трябва да воюваме страстно за делото на комунизма — разбира се, със средствата на литератора. Изобицо в нашите трудове трябва да има повече партийна заостреност — без да изпадаме в банална пулбицистика.

Предвидените в плана за 1963 г. и в перспективния план теми в Секцията за българска литература след Освобождението позволяват да се проследи обстойно отношенията между реализма и другите художествени методи. Особено внимание трябва да обърнем на индивидуализма, символизма, експресионизма и тяхното отношение към реализма. Изобицо да изследваме внимателно къде и до колко е проникнало влиянието на буржоазната идеология в литературата.

Видяхме какъв широк отклик намери в славянския свят, в социалистическите страни и в прогресивните среди на редица капиталистически държави чествуването 1100-годишнината на славянската писменост, което значи преди всичко на българската литература. Тоя интерес към нашето културно минало налага голямото задължение на Секцията за българска литература до Освобождението да подготви по-обстойни трудове върху старобългарския период на нашата литература и Възраждането. Освен това тя трябва настоятелно да се погрижи за издаването на паметници и от двата тези периода. Тия изследователски трудове и издадени критично паметници ще покажат богатството на нашата национална култура и литература и ще помогнат за разясняването на редица въпроси, свързани с нашето национално културно развитие.

Речта на др. Тодор Живков призовава към усилена работа, към задълбочено и всестранно разкриване на проблемите, към творческа енергия и трудова дисциплина. В общото настъпление на нашия идеологически фронт Институтът за литература трябва да заеме своето достойно и полагащо му се място!